

Морфеміка і словотвір
сучасної української
літературної мови

Контрольні
завдання

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

Підлягає поверненню на кафедру

**Морфеміка і словотвір
сучасної української літературної мови**

Контрольні завдання

Чернівці
„Рута”
2007

УДК 811.161.2'34(075.8)
ББК 81.411.1–932.1
Ф776

Друкується за ухвалою редакційно-видавничої ради Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Ф776 Морфеміка і словотвір сучасної української літературної мови: Контрольні завдання для студентів 2 курсу спеціальності „Українська мова і література” / Укл.: Гуцуляк Т.Є. – Чернівці: Рута, 2007. – 44 с.

У навчально-методичому посібнику запропоновано блоки теоретичних та практичних контрольних завдань з „Морфеміки і словотвору сучасної української літературної мови” для студентів спеціальності „Українська мова і література”.

Контрольні завдання розподілено на три модулі: *модуль I* „Основні проблеми морфемної будови слова”; *модуль II* „Словотвір. Способи словотворення”; *модуль III* „Неморфологічні способи словотворення. Структурно-системна організація словотвору української мови”.

ББК81.411.1–932.1

© „Рута”, 2007

Зміст

Список рекомендованої літератури.....	6
<i>Модуль перший. Основні проблеми морфемної будови слова.</i>	
<i>Контрольна робота № 1. Основні одиниці морфеміки.</i>	
<i>Класифікація морфем.....</i>	<i>9</i>
<i>Контрольна робота № 2. Кореневі морфеми. Основа слова.</i>	
<i>Історичні зміни в морфемній структурі слова. Морфемний аналіз слова.....</i>	<i>16</i>
<i>Модуль другий. Словотвір. Способи словотворення.</i>	
<i>Контрольна робота</i>	<i>Словотвір сучасної української мови.</i>
	<i>Морфологічний спосіб словотворення.....</i>
	<i>23</i>
<i>Модуль третій. Неморфологічні способи словотворення.</i>	
Структурно-системна організація словотвору української мови.	
<i>Контрольна робота № 1. Неморфологічні способи словотвору.....</i>	<i>33</i>
<i>Контрольна робота № 2. Системна організація словотвірного рівня.....</i>	<i>39</i>

Передмова

Мета пропонованого навчально-методичного посібника – подати студентам низку теоретичних і практичних завдань для здійснення підсумкової перевірки знань із кожного навчального модуля, передбаченого програмою, – *модуль I* „Основні проблеми морфемної будови слова”; *модуль II* „Словотвір. Способи словотворення”; *модуль III* „Неморфологічні способи словотворення. Структурно-системна організація словотвору української мови”.

Структура посібника зорієнтована на те, щоб представити студентам у межах кожного з трьох модулів перелік основних теоретичних питань, які треба засвоїти, а також сформульовано, які практичні навички потрібно вміти реалізувати в межах поданих тем. Відповідно студенти мають виконати теоретичний і практичний блоки вправ.

Головну увагу в розділі «Морфеміка» зосереджено на теоретичних визначеннях основних одиниць морфеміки (морфеми, морфа, аломорфа, варіанта морфеми); характеристиці різних класифікаційних типів значущих частин слова; виділенні кореневих морфів (вільних і зв'язаних, первинних і вторинних коренів); тлумаченні основи слова та виявленні історичних змін у його морфемній структурі. Щодо найважливіших практичних навичок, то студенти повинні вміти зробити морфемний аналіз слова, що передбачає детальну характеристику корневих та афіксальних морфів, основи слова.

Контрольні завдання зі «Словотвору» ґрунтуються на таких принципових моментах: студенти повинні знати основні одиниці словотвірного рівня мови, зв'язок словотвору з іншими дисциплінами, класифікацію способів словотвору та ін.; вміти встановлювати зв'язок «словотвірна база – похідне слово», визначати спосіб творення слів; виявляти системні зв'язки між спільнокореновими лексичними одиницями.

Оцінювання контрольних завдань викладач може встановити самостійно, виходячи з 70 балів на весь курс «Морфеміки і словотвору сучасної

української літературної мови» без підсумкового модуля-контролю (30 балів). Пропонуємо такий принцип оцінювання: модуль I – 40 балів; модуль II – 30 балів; модуль III – 30 балів.

Матеріали посібника можна використовувати для проведення підсумкових модульних контрольних робіт, а також для самопідготовки й самоконтролю.

Список рекомендованої літератури

I. Обов'язкова література

1. Безпояско О. К., Городенська К. Г. Морфеміка української мови. – К., 1987.
2. Вакарюк Л. О., Панцьо С. Є. Українська мова. Морфеміка і словотвір. – Тернопіль, 1999.
3. Горпинич В. О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. – К., 1999.
4. Горпинич В. О. Українська словотвірна дериватологія. – К., 1998.
5. Клименко Н. Ф. Основи морфеміки сучасної української мови. – К., 1998.
6. Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А. Словотвірна морфеміка сучасної української літературної мови. – К., 1998.
7. Ковалик І.І. Вчення про словотвір. – Львів, 1961.
8. Ковалик І.І. Словотвір сучасної української літературної мови. – К., 1979.
9. Словотвір сучасної української літературної мови. – К., 1979.
10. Сучасна українська літературна мова / За ред. А. П. Грищенка. – К., 1993.
11. Сучасна українська літературна мова / За ред. М. Я. Плющ. – К., 1994.
12. Сучасна українська літературна мова / За ред. І. К. Білодіда. – К., 1969.

II. Додаткова література

1. Гринчишин Д. Г. Явище субстантивації в українській мові. Субстантивація прикметників. – К., 1965.
2. Городенська К. Г. Про префікси і префіксоїди в українській мові // Мовознавство. – 1986. – № 1.
3. Грещук В. В. Деякі теоретичні питання словотвірного значення // Мовознавство. – 1991. – № 3.
4. Грещук В. В. Український відприкметниковий словотвір. – Івано-Франківськ, 1995.
5. Земская Е. А. Современный русский язык. Словообразование. – М., 1973.
6. Ільїн В. С. Префікси в сучасній українській мові. – К., 1953.
7. Карпенко Ю. О. Синхронічна сутність лексико-семантичного способу словотвору // Мовознавство. – 1992. – № 4.
8. Карпіловська Є. А. Суфіксальна підсистема сучасної української літературної мови: будова та реалізація. – К., 1999.
9. Каспришин З. Подвійна словотвірна мотивація іменників із значенням особи в сучасній українській мові // Збірник праць і матеріалів на пошану професора Івана Ковалика. – Львів, 2003.

10. Качайло К. Іменники з конфіксом на-...-ок в українській мові // Східнослов'янські мови в їх історичному розвитку: Збірник наук. праць. – Запоріжжя, 1996. – Ч.1.
11. Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А. Морфемні структури слів у сучасній українській літературній мові // Мовознавство. – 1991. – № 4.
12. Ковалик І. І. Проблеми суфіксальної омонімії та синонімії в сфері іменників слов'янських мов // Питання слов'янознавства. – Львів, 1962.
13. Ковалик І. І. Про корінь слова та його роль у процесі словотворення // Українська мова та література в школі. – 1980. – № 2.
14. Кононенко В. І. Синтаксис і словотвір: спільні процеси й тенденції // Актуальні проблеми українського словотвору. Збірник статей. – Івано-Франківськ, 2002.
15. Лесюк М. П. Транспозиція, мутація та модифікація значення твірного слова // Мовознавство. – 1987. – № 3.
16. Лопатин В. В. Русская словообразовательная морфемика: проблемы и принципы описания. – М., 1966.
17. Мазурик Д. Суфіксальне творення неологізмів-іменників у сучасній українській мові // Актуальні проблеми українського словотвору. Збірник статей. – Івано-Франківськ, 2002.
18. Мукан Г. М. Морфологічна будова і способи творення прислівників // Українська мова та література в школі. – 1983. – № 10.
19. Муромцева О. Р. Складні слова чи префіксальні утворення? (Про утворення з пів-, напів-, полу- в сучасній українській мові) // Культура слова. – К., 1979. – Вип. 16.
20. Невідомська Л. Ще раз про сутність лексико-семантичної деривації // Актуальні проблеми українського словотвору. Збірник статей. – Івано-Франківськ, 2002.
21. Нелюба А. Про «словотвірний» статус аббревіатур // Актуальні проблеми українського словотвору. Збірник статей. – Івано-Франківськ, 2002.
22. Полюга Л. М. Про вторинні кореневі системи // Дивослово. – 1998. – № 11.
23. Пономаренко В. Д. Словотвірна полісемія та омонімія в сучасній українській мові // Українська мова: історія і стилі. – Харків, 1992.
24. Сікорська З. С. Постфікси в українському мовознавстві // Українська мова. – 2003. – № 3–4.
25. Сікорська З. С., Шарпило Б. А. Про інтерфікси та інтерфіксацію // Українське мовознавство. – К., 1977. – Вип. 1.
26. Сікорська З. С., Шарпило Б. А. Твірні слова і твірні основи // Українська мова та література в школі. – 1976. – № 10.
27. Соболева П. А. Структура словообразовательного значения // Проблемы структурной лингвистики. 1980. – М., 1982.
28. Соколова С. О. Префіксальний словотвір дієслів у сучасній українській мові. – К., 2003.

- 29.Смаль-Стоцький Р. Примітивний словотвір. – Варшава, 1929.
- 30.Теоретична морфологія української мови: Академ. граматика укр. мови / І. Вихованець, К. Городенська; За ред І. Вихованця. – К., 2004.
- 31.Третьевич Л. М. Нульова суфіксація деад'єктивних іменників у сучасній українській мові // Українське мовознавство. – К., 1982. – № 2.
- 32.Фридрак В. Б. Іменники-зрощення в українській мові // Культура слова – К., 1980. – Вип. 18.
- 33.Цыганенко Г. П. Состав слова и словообразование в русском языке. – К., 1978.
- 34.Шевчук О. С. Способи словотвору в сучасній українській літературній мові. – Донецьк, 1990.
- 35.Українська мова: енциклопедія. – К., 2004.

ІІІ. Словники

1. Карпіловська Є. А. Кореневий гніздовий словник української мови: Гнізда слів з вершинами – омографічними коренями. – К., 2002.
2. Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А., Карпіловський В. С., Недозим Т. І. Словник афіксальних морфем української мови. – К., 1998.
3. Полюга Л. М. Морфемний словник. – К., 1983.
4. Сікорська З. С. Українсько-російський словотворчий словник. – К., 1985.
5. Тихонов А. Н. Словообразовательный словарь русского языка. – М., 1985.
6. Яценко І. Т. Морфемний аналіз: Словник-довідник. – К., 1980. – Т. 1; 1981. – Т. 2.

Модуль 1. Основні проблеми морфемної будови слова

Контрольна робота № 1

Тема: *Основні одиниці морфеміки. Класифікація морфем*

Студент повинен знати:

1. Поняття про морфеміку. Предмет і завдання морфеміки.
2. Слово – носій комплексу лінгвістичних значень.
3. Морфема – найменша значуща одиниця мови.
4. Дискусійність і суперечливість поглядів на морфему.
5. Основні ознаки морфеми.
6. Морфема у співвідношенні з іншими одиницями мови.
7. Функції морфеми.
8. Співвідношення понять морфема, морф, аломорф.
9. Визначення морфа й аломорфа, ознаки аломорфів, причини появи аломорфів.
10. Аломорфи й варіанти морфем.
11. Морфемні структури слів української мови та ступені реалізації морфемної структури слова (ядро й периферія).
12. Морфемні словники української мови.
13. Загальна характеристика класифікаційних типів морфем.
14. Класифікація морфем за характером значення: кореневі та афіксальні морфеми.
15. Поняття про афіксоїди як морфеми перехідного типу, причини їх появи.
16. Типи афіксоїдів: суфіксоїди та префіксоїди.
17. Поділ афіксів на препозиційні та постпозиційні.
18. Поняття про конфікс (циркумфлекс). Особливості іменникових, прикметникових та дієслівних конфіксів.
19. Субморф – особливий тип афіксальних морфем.
20. Місце інтерфікса в морфемній будові простих і складних слів. Особливості іменникових та прикметникових інтерфіксів.
21. Поділ морфем на лексико-поняттєві, словотвірні і словозмінні.
22. Синтаксична (транспозиційна), семантична і структурна функції словотворчих морфем.
23. Модифікаційні та мутаційні словотворчі морфеми.
24. Флексія – особливий тип словозмінних та словотворчих морфем.
25. Класифікація морфем за наявністю/відсутністю звукового показника: субстанціональні та нульові афікси.

26. Питомі та запозичені морфеми, прості та складені афікси.
27. Поділ морфем на регулярні та нерегулярні.
28. Поняття про уніфікси.

Студент повинен вміти:

1. Формулювати визначення основних одиниць морфеміки.
2. Виявляти аломорфи корневих та афіксальних морфем, встановлювати причини їх появи.
3. Виявляти варіанти морфем.
4. Здійснювати порівняльну характеристику корневих та афіксальних морфем.
5. Виділяти у словах афіксоїди, пояснювати причини їх появи.
6. Виділяти конфікси у словах різних частин мови.
7. Подавати характеристику всіх морфів слова за функцією.
8. Розмежовувати транспозиційні, мутаційні та модифікаційні функції афіксів.
9. Виявляти у словах нульові суфікси і флексії, встановлювати їх функцію.
10. Розпізнавати у словах інтерфікси, субморфи та уніфікси.
11. Здійснювати морфемне членування слова й записувати його морфемну будову за допомогою формул, до яких входять спеціальні позначки морфем різного типу.

Теоретичний блок завдань

Завдання 1. Із поданих тверджень визначте три правильних.

- А. Одним із об'єктів вивчення морфеміки є сукупність морфемних структур слів та розподіл їх за частинами мови.
- Б. Зв'язок морфеміки з граматичним устроєм мови виявляється в тому, що морфи є носієм граматичного (морфологічного) значення.
- В. Морфеміка вивчає фонемну структуру морфем та їх акцентуаційні ознаки.
- Г. Термін морфеміка використовується у двох значеннях: 1) розділ мовознавчої науки; 2) морфемна підсистема мови, сукупність морфем.
- І. Слово є носієм комплексу лінгвістичних значень (лексичного, граматичного, словотвірного) і всі вони реалізуються коренем слова.
- Д. Зв'язок морфеміки з фонетикою виявляється в тому, що звуки є будівельним матеріалом для морфів; значення морфів розрізняється за допомогою фонем.

Завдання 2. *Із поданих тверджень визначте ті, що вказують на притаманні ознаки морфеми. (Виберіть кілька правильних відповідей).*

- А. Мінімальна лінійна одиниця мови.
- Б. Одиниця мови, яка неподільна за формою в межах одного слова, але подільна за семантикою.
- В. Це найменша значуща частина слова.
- Г. Двостороння моно- або поліфонемна значеннєва одиниця мови.
- Ґ. Мінімальна узагальнююча нелінійна значеннєва одиниця мови.
- Д. Парадигматична абстрактна одиниця, яка реалізується у вигляді конкретних варіантів – морфів (аломорфів).
- Е. Найменша неподільна одиниця мови, яка служить для творення й розрізнення слів та їхніх форм.
- Є. Значеннєва частина слова, що виражає тільки його лексичне значення.
- Ж. Це конкретна лінійна одиниця мовлення.
- З. Значуща одиниця мови, яка є носієм певного лексичного, граматичного чи словотвірного значення у слові.

Завдання 3. *В українському мовознавстві термін морфема вперше використав:*

- А. Іван Олександрович Бодуен де Куртене в 1881 році.
- Б. Євген Костянтинівич Тимченко у 1907 році в «Українській граматиці».
- В. Іван Іванович Ковалик у 1958 році у «Вченні про словотвір».
- Г. Василь Іванович Сімович у 1917 році в «Практичній граматиці української мови».

Завдання 4. *Однотипні морфи різних словоформ об'єднуються в одну морфему й становлять її аломорфи, якщо (виберіть кілька правильних відповідей):*

- 1) вони мають тотожне значення;
- 2) близькі (подібні, споріднені) за фонемним складом;
- 3) різні за фонемним складом, тобто різні за формою вираження;
- 4) мають формальні відмінності, зумовлені граматичною позицією у слові;
- 5) можуть взаємозамінюватися в одній граматичній позиції;
- 6) не можуть взаємозамінюватися в одній граматичній й позиції не змінюючи значення слова.

Завдання 5. Найчастіше в українській мові варіантами морфем виступають:

- 1) префіксальні морфи (наприклад: з-/зі-; від-/віді-; під-/піді- та ін.);
- 2) кореневі морфи, в яких відбуваються морфонологічні чергування голосних чи приголосних (наприклад: п/пл: купити – куплений; о/і: дзвонити – дзвін та ін.);
- 3) флексивні морфи (наприклад: -у/-ові: воїну – воїнові; -ами,-ями,-има/-ми: сльозами – слізьми; -ю/-е: бабусю – бабусе; -а,-ая: чорнява – чорнява та ін.);
- 4) суфіксальні морфи, в яких відбуваються морфонологічні чергування голосних і приголосних (наприклад: -ок/-к/-к'-: дуб-ок – дуб-к-а – дуб-к-ів; -х/-ш-: сва-х-а – сва-ш-ка та ін.);
- 5) постфіксальні морфи -ся/-сь.

Завдання 6. Притаманними ознаками префікса на відміну від суфікса є (виберіть кілька правильних відповідей):

- А. Здатність виконувати словотворчу та граматичну функції у слові.
- Б. При творенні нових слів префікси приєднуються до всього слова, а не основи.
- В. Приєднання префікса не змінює частиномовної приналежності твірного слова.
- Г. У слові може бути декілька префіксів.
- І. У префіксах відсутня обов'язкова закріпленість за певною словозмінною парадигмою, тому вони частіше трапляються в різних частинах мови.
- Д. Здатність вступати в полісемічні, омонімічні, синонімічні, антонімічні зв'язки.

Завдання 7. Із поданих ознак випишіть спочатку ті, що є притаманними: а) для корневих морфем: б) для афіксальних морфем.

1. Бувають тільки фонетично вираженими.
2. Можуть не мати звукового вираження.
3. Є обов'язковими компонентами будь-якого слова.
4. Мають більш абстрактну семантику.
5. Можуть брати участь у побудові слів різних лексико-граматичних класів.
6. Є необов'язковими в морфемній структурі слова.
7. Закріплені за певною частиною мови.

8. Виражають своє значення самотійно.
9. Повторюються в усіх граматичних формах і споріднених словах.
10. Виступають носієм лексичного, подекуди й граматичного значень.
11. Виступають носіями словотвірного або граматичного значень.

Завдання 8. Визначте, які з поданих морфів можуть виконувати роль суфіксоїдів. Відповідь обґрунтуйте, навівши приклади. Дайте визначення суфіксоїда.

- А. -оїд, -скоп, -фоб, -дром, -роб, -лог.
- Б. макро-, моно-, бі-, геліо-, графо-, мало-.
- В. -цид, -знавець, напів-, біо-, полі-, -тек(а).
- Г. максі-, -мір, -різ, -віз, -ість, -изм.
- Ґ. -мейстер, -містр, -іст, -ітет, -мен, -філ.

Завдання 9. Визначте, в якому рядку подано прикметникові конфікси. Відповідь обґрунтуйте, навівши приклади. Дайте визначення конфікса.

- А. Ви-...-ок; о-...-ок; про-...-н; про-...-ок; по-...-и.
- Б. Без-...-н; за-...-н; між-...-н; о-...-лив; під-...-н.
- В. Су-...-ок; спів-...-ник; пере-...-ок; перед-...-лив; не-...-н.
- Г. Між-...-й(а); між-...-н; за-...-й(а); за-...-н; без-...-й(а).
- Ґ. У-...-и-ти; ви-...-ува-ти; роз-...-ува-ти; о-...-ець; пере-...-ок.

Завдання 10. Для позначення перерваних за будовою морфем, окрім терміна конфікс, паралельно вживається:

- 1) субморф;
- 2) афіксоїд;
- 3) циркумфлекс;
- 4) уніфікс.

Завдання 11. Яке з поданих формулювань розкриває зміст поняття інтерфікс.

- А. Структурний компонент, позбавлений самотійного значення, який виникає в позиціях між твірною основою і словотвірним суфіксом або між двома твірними основами і служить для творення складних слів або

виступає морфонологічним засобом, який полегшує сполучуваність службових морфем із твірними основами.

- Б. Це сегмент слова, що формально (за фонетичним складом) тотожний окремому афіксальному морфемі, частіше суфіксальному, але позбавлений будь-якого значення.
- В. Проміжна афіксоподібна морфема, що є частиною складного слова, здебільшого співвідносною з основою чи коренем, яка повторюється з тим самим значенням у багатьох словах, наближаючись за словотвірними функціями до афіксів.
- Г. Це афікси, що трапляються лише в поодиноких словах, проте виражають регулярні семантичні зв'язки з подібними твірними одиницями.

Завдання 12. Визначте, які з поданих суфіксів виконують у формах слів різних частин мови формотворчу функцію. Відповідь обґрунтуйте, навівши приклади.

- 1) -б(а), -ува-, -ств-, -ти, -ер, -ов.
- 2) -ну-, -уч-/ -юч-, -л-, -ши, -іш-, -ат-/ -ят-.
- 3) -ачи/-ячи, -в-, -т-, -о, -нн(я), -от(а).
- 4) -ач-/ -яч-, -ен-, -уват-/ -юват-, -лив-, -ун-, -тель-.
- 5) -ник-, -к(а), -иц(я), -ур(а), -ість, -изм.

Завдання 13. За формою (або за способом вираження) афікси поділяються на:

- 1. Прості й складені.
- 2. Виражені (звуковими відрізками), чи субстанціальні, й нульові.
- 3. Питомі й запозичені.
- 4. Регулярні й нерегулярні.
- 5. Продуктивні й непродуктивні.

Завдання 14. Які з поданих суфіксальних морфем є власне українськими. Відповідь обґрунтуйте, навівши приклади з такими афіксами.

- 1) -ен-, -ес-, -б(а), -н(ій), -иц(я);
- 2) -ищ(е), -ств(о), -ник-, -ість, -ин(а);
- 3) -ець-, -анин/-янин, -к(а), -ак-/ -як-, -ач-;
- 4) -ощ(і), -інь-, -енк(о), -ань-, -еч-/ -неч(а);

5) -ону(-ти), -илн(о), -ант-, -изн-, -ур-.

Завдання 15. Для модифікаційних афіксів притаманними є такі властивості (виберіть кілька правильних відповідей):

1. Афікс доповнює, модифікує значення твірного слова.
2. Афікс утворює слово з зовсім новим лексичним значенням.
3. Афікс не змінює синтаксичні ознаки твірного слова.
4. Афікси виражають суб'єктивну оцінку чи емоційно-експресивне забарвлення.
5. Афікси позначають абстрактні поняття ознаки, якості, стану.
6. Афікси позначають міру вияву ознаки.
7. Афікси позначають осіб за їх діяльністю, професією, заняттям.
8. Афікси позначають осіб жіночого роду, які утворилися від іменників – назв осіб чоловічого роду.

Практичний блок завдань

Завдання 1. У поданих дієсловах та іменниках виділіть кореневі морфи, встановіть за допомогою яких аломорфів реалізовується їх значення у різних словоформах та спільнокоренових словах.

Надломлювати, перевішувати, покіс, вівця.

Завдання 2. Із поданих речень виписіть слова, в яких суфіксальні морфи можуть мати аломорфи. Запишіть аломорфи, вкажіть причини їх появи.

1. Луги за ланами, Село між садами І мир між хатками, спокій над селом (І. Франко).
2. Щось більше, істотніше було – могутність духу, що ширяв незаймано (А. Любченко).
3. Проте воно (обличчя) мало дивовижну властивість зберігати якийсь невловимий відбиток молодості, ясніло повсякчас внутрішнім рухом енергії, веселкуватої сміливості, усмішкованої задирливості (А. Любченко).
4. З них, з найзатайніших їхніх куточків, з отих золотих жаринок випромінювалась сила-силенна добренної соняшності (А. Любченко).
5. Доле моя, доле, чом ти не така... Чи до тебе доріженьки у степу не знаю? (Т. Шевченко).
6. А дівчина у черниці косу розплітає (Т. Шевченко).

Завдання 3. Визначте, в якому рядку всі слова у своїй морфемній будові містять конфікс. Відповідь обґрунтуйте, навівши пари: твірне слово і похідне.

1. Привокзальний, приголубити, приміський, присмак, присутність.

2. Прибережний, привезений, приморський, зіткнення, міжбрів'я.
3. Прикордонник, відсторонити, навантажити, безсонний, завеликий.
4. Пришкільний, обмежити, безхмарний, безвідмовно, надбавка.
5. Припічок, скучерявити, обезводити, надвечір'я, підніжжя.

Завдання 4. Розподіліть слова на групи: *а) які мають нульове закінчення; б) які мають виражене закінчення; в) які не мають закінчення.*

Звечора, блакить, захмарилося, сніжно-білий, упевненість, рано-вранці, впевнено, він, захурделило, впевнений, тітчин, пліч-о-пліч, день у день, генерал-полковник, скажіть-но, якого-небудь, якась, весь, онука, похапцем, вовчий, безкрилий, співаючи, співатиме, співучий, жарти, таксі, просить, ледащо.

Завдання 5. Усі слова поданого тексту поділіть на морфеми, подайте схему морфемної будови, охарактеризуйте функції кожного морфа.

Всі гарненько привітались,
Про здоров'я розпитались, Випив вишнячку Бабай.
Сів на приспі, віддихас, –
Лис про царський двір питає:
«Ну, балакай, не зітхай!» (І. Франко).

Завдання 6. З поданих слів випишіть такі, в яких спостерігаємо явище суфіксальної омонімії та синонімії. Сформулюйте словотвірні значення суфіксів.

Барвистий, журба, абонент, українка, компонент, ліжко, вівчар, грузин, картоплина, цариця, піаніст, чернівчанин, вулиця, сухар, новгородець, учнівство, українець, морозець, журналістка, професура, трубач, красуня.

Контрольна робота № 2

Тема: Кореневі морфеми. Основа слова. Історичні зміни в морфемній структурі слова. Морфемний аналіз слова

Студент повинен знати:

1. Визначення кореневої морфеми. Спільнокореневі слова

2. Роль кореня в організації лексичного значення слова. Принципи виділення кореневих морфем.
3. Історична мінливість морфологічної будови слова. Первинні (прості) і вторинні (складні) кореневі морфеми.
4. Поділ коренів за способом вживання: вільні і зв'язані кореневі морфеми.
5. Поняття основи слова. Три підходи до визначення основи слова.
6. Граматичні основи: словозмінні, формотворчі.
7. Вільні і зв'язані основи слова.
8. Подільні і неподільні основи слова.
9. Похідні й непохідні основи. Ступені похідності основ.
10. Словотворчі (твірні) основи.
11. Історичні зміни у морфемному складі слова: спрощення, перерозклад, ускладнення.
12. Морфемний аналіз слова.

Студент повинен вміти:

1. Виділяти у словах кореневі морфеми, добирати спільнокореневі слова.
2. Подавати характеристику корневих морфів за походженням і за характером зв'язку з іншими морфемами.
3. Пояснювати причини появи вторинних корневих морфем.
4. Враховуючи різні аспекти визначення основи слова, виділяти словозмінні, формотворчі основи, встановлювати випадки, коли ці основи збігаються, а коли вони є різними.
5. Встановлювати подільні і неподільні, похідні й непохідні основи.
6. Виділяти у словах твірні основи.
7. Виявляти у морфемному складі слова різні історичні зміни: спрощення, перерозклад, ускладнення.
8. Здійснювати морфемний аналіз слова.

Теоретичний блок завдань

Завдання 1. До основних принципів виділення корневих морфем належать (вибрати кілька правильних відповідей):

- А. Структурний принцип.
- Б. Фонетичний принцип.
- В. Семантичний принцип.
- Г. Історичний принцип.
- І. Морфологічний принцип.

Завдання 2. З-поміж поданих тлумачень виберіть таке, що розкриває зміст поняття «вторинний корінь».

- А.** Спільна етимологічно споріднена словотвірна частина слів, яка вже не поділяється на менші словотвірні частини без втрати суцільності свого лексико-семантичного значення.
- Б.** Основна етимологічна частина слова, яка далі вже не розкладається на етимологічні частини і стала основою для творення усього ряду етимологічно споріднених слів.
- В.** Основна частина слова, яка в сучасній мові не трапляється вільно як самостійне слово, завжди вживається лише в поєднанні з суфіксом чи префіксом.
- Г.** Частина слова, яка є обов'язковою, невід'ємною частиною будь-якого слова.
- Ґ.** Частина слова, яка залишається в ньому після відокремлення закінчення і формотворчого афікса.

Завдання 3. За способом вживання (або за характером зв'язку з іншими морфемами) кореневі морфеми поділяються на:

- А.** Первинні і вторинні.
- Б.** Вільні і зв'язані.
- В.** Прості і складні.
- Г.** Словотворчі і формотворчі.
- Ґ.** Суцільні і перервані.

Завдання 4. Визначте, які з поданих ознак властиві: **а)** вільним кореням; **б)** зв'язаним кореням (виберіть кілька правильних відповідей).

- 1. Такий корінь може бути єдиною морфемою основи.
- 2. Такий корінь формує цілісне слово тільки в поєднанні з іншими афіксами.
- 3. Такий корінь не може дорівнювати основі слова.
- 4. Такий корінь формує основу в сукупності з тими чи іншими афіксами нефлексивного типу, зберігаючи здатність дорівнювати основі.
- 5. Такий корінь разом із флексією формує цілісне слово.
- 6. Такий корінь вже не поділяється на менші словотворчі частини без втрати суцільності свого лексико-семантичного значення.
- 7. Така частина слова, всередині якої розміщується будь-яка службова морфема, що розділяє її на частини.
- 8. Частина слова без закінчення.

Завдання 5. Обґрунтуйте або спростуйте наступні тези. Свої міркування підкріпіть прикладами.

- А. У межах одного слова (словоформи) можна виділити тільки одну основу – частину слова, яка протиставляється флексії.
- Б. У межах одного слова (словоформи) можна виділити кілька основ (2 – 3), які розрізняються за своєю функцією і фонемним складом.

Завдання 6. Граматичні основи слова поділяються на такі типи:

- А. Вільні і зв'язані.
- Б. Похідні і непохідні.
- В. Словозмінні і формотворчі.
- Г. Суцільні й перервані.
- І. Подільні й неподільні.

Завдання 7. Частина слова, яка протиставляється граматичному афіксу й флексії, називається:

- А. Похідною основою слова.
- Б. Непохідною основою слова.
- В. Словозмінною основою слова.
- Г. Зв'язаною основою слова.
- І. Формотворчою основою слова.
- Д. Словотвірною основою.

Завдання 8. Основа словоформи, всередині якої розміщується будь-яка службова морфема (словозмінний афікс), що розділяє її на частини, називається:

- А. Суцільною основою.
- Б. Перерваною основою.
- В. Вільною основою.
- Г. Похідною основою.
- І. Твірною основою.

Відповідь підтвердіть, навівши 3 – 4 приклади слів з основою такого типу.

Завдання 9. Визначте, у яких випадках основа і слово завжди повністю збігаються (дорівнюють одне одному), (визначте кілька правильних відповідей).

- 1. В усіх іншомовних словах.
- 2. У невідмінюваних іменниках і прикметниках.

3. У прислівниках.
4. У невідмінюваних жіночих прізвищах типу Ващенко, Короленко та ін.
5. В окремих неозначено-кількісних числівниках (мало, багато, чимало).
6. В усіх дієслівних формах минулого часу.
7. У службових словах.

Завдання 10. *Із поданих тверджень визначте три правильних.*

- А. Подільність основи – це здатність основи поділятися на морфеми, тобто мати у своїй структурі не менше 2-х морфем.
- Б. Неподільна основа обов'язково містить у своєму складі зв'язаний корінь.
- В. У дієслівних формах *малював, малювала, малювало, малювали* формотворча і словозмінна основи збігаються.
- Г. В іменникових формах *імені, ластів'яти, сімені* формотворча і словозмінна основи різні.
- І. З процесами словотворення пов'язані твірні основи.
- Д. Твірну основу можна виділити в усіх словах сучасної мови.

Завдання 11. *Визначте, які причини приводять до зміни морфемної структури слів (визначте кілька правильних відповідей, проілюструвавши їх прикладами).*

1. Втрата значеннєвих зв'язків між твірними і похідними словами через зміни в їхніх лексичних значеннях.
2. Перехід слів до пасивного складу лексики – в архаїзми та історизми.
3. Архаїзація службових морфем.
4. Зникнення з мови споріднених мотивуючих основ.
5. Поява аломорфів кореневих та афіксальних морфем.
6. Фонетичні зміни у структурі слова.
7. Наявність або поява поряд з неподільним запозиченим словом споріднених, спільнокореневих слів, між якими встановлюються певні словотвірні відношення.
8. Наявність омонімічних чи синонімічних афіксів.

Завдання 12. *Утворення вторинних суфіксів і префіксів (наприклад, -ник-, -инк(а), -льник-; недо-, зне- та інших) є наслідком такої історичної зміни, як:*

- 1) спрощення; 2) ускладнення; 3) перерозклад.

Завдання 13. Внаслідок такої історичної зміни в морфемній структурі слова, як ускладнення:

- а) слово простої неподільної морфемної будови перетворюється у слово з подільною структурою;
- б) в складі похідного слова змінюються межі між твірною основою і словотвірним афіксом внаслідок переходу звукового елемента однієї морфеми до сусідньої;
- в) новий корінь утворюється внаслідок злиття давніх трьох морфем (префікса, кореня і суфікса);
- г) в складі слова відбувається злиття в одну морфему давніх коренів й афіксів;
- д) відбувається збільшення похідної основи порівняно з твірною основою.

Практичний блок завдань

Завдання 1. I. Подану сукупність слів згрупуйте в ряди спільнокорених.

Носовий, носій, гостроніс, пронісши, носильний, довгоносик, переноситися, переноска, перенісся, носовик, медоносність, носогубний, незносно.

II. Доберіть до поданих слів такі, які б мали омонімічні корені.

Міст, ділити, ворожий, межирічний.

Завдання 2. Визначте, у якому рядку всі слова містять вторинний корінь. Відповідь обґрунтуйте.

- 1. Молот, мило, напосідати (вимагати), доказ, побут.
- 2. Напосідати (сідати, навалюватися на когось), докір, відчалити, війна, ярина.
- 3. Дозвіл, любов, сусід, затвердити, доспівати (стати спілим).
- 4. Шило, затвердіти, вікно, порядок, внесок.
- 5. Рало, вінок, внутрішній, завірити, загарбати.

Завдання 3. Визначте, які слова в кожному рядку містять зв'язаний корінь. Відповідь подайте у вигляді таблиці. У виписаних словах виділіть корені.

А	Б	В	Г

- А.** Тільки(1) змиваючи(2) дівчинці(3) голову(4) можна(5) було(6) налапати(7) виступаючий(8) під пальцями(9) пружок(10) (Оксана Забужко).
- Б.** Його(1) [задум Лесі Українки] можна(2) витлумачити(3) як передбачення(4) суспільної(5) катастрофи(6), наступу(7) доби(8) ідейного(9) фанатизму(10), що розірве(11) зв'язок(12) часів(13) і зруйнує(14) культурні(15) надбання(16) передніх(17) поколінь(18) (Лариса Масенко).
- В.** Львів(1) – місто(2) поліцейних(3) духових(4) оркестрів(5), провінційних(6) публічних(7) зібрань(8), народних(9) кав'ярень(10) і суспільних(11) чайних(12), місто з велетенською(13) в'язницею(14) на головній(15) вулиці(16) (Юрій Андрухович).
- Г.** Тому й уроки(1) його(2) [Є. Желехівського] відзначались(3) високим(4) виховним(5) і дидактичним(6) рівнем(7), глибоким(8) змістом(9) і розмаїтістю(10), переконливістю(11), оптимальною(12) результативністю(13).

***Завдання 4.** З поданих слів випишіть такі, що мають подільну основу.*

Шапка, щітка, чарка, часом, палиця, рясний, пальто, палко, операція, диктант, переляк, малина, шипшина, хутко, дитина, калина.

***Завдання 5.** Визначте, у якому рядку в усіх словоформах: а) правильно виділено формотворчу основу; б) правильно виділено словотвірну основу.*

1. Написа-вши, най-мудріш-ий, втоми-ла-ся, ухвал-ений, терпіти-муть.
2. Танцюв-альний, най-урочист-іший, переглядав, зів'я-лий, пташен-ята.
3. Схоплен-ий, стрибатим-еш, розквітл-а, імен-ем, найповажніш-ий.
4. Розіпну-тий, по-просити, чіпля-ючи, поводити-ся, підставлен-ий.
5. Обраду-ю, піклувал-и-ся, налий-те, думк-ами, жахлив-о.
6. Кращ-ий, візьм-у, їздов-ий, йод-истий, такс-і.

***Завдання 6.** Визначте словозмінні і формотвірні основи в поданих словах, підібравши всі можливі граматичні форми.*

Говорити, ім'я, сім, який-небудь.

Завдання 7. *З'ясуйте, у якому рядку в усіх словах відбулося спрощення.*

- А. Дар, пагін, вікно, обруч, вручну.
- Б. Дух, знак, нагорода, врода, жито.
- В. Нагородження, народний, виручати, рало, народитися.
- Г. Угода, погода, північ (частина світу), загін (місце), рідний.
- Д. П'ятниця, понеділок, молóдець, пасіка, перехід.

Завдання 8. *Із поданого речення виписіть усі слова з похідними основами. Зробіть морфемний аналіз цих слів.*

І правда не забарилася – вдарила громом з ясного неба тієї ж осені, коли небо справді було ясне, мов уміте, а навзаході процвітало ... самоцвітними барвами, ... а над голими ланами леготіла павутинка бабиного літа (Оксана Забужко).

Завдання 9. *Доберіть самостійно по два слова, морфемна будова яких подається такими формулами.*

1. KS. 2. K2SF. 3. PKIKF. 4. KSFKSF. 5. KIKF.

Модуль 2. Словотвір. Способи словотворення

Контрольна робота

**Тема: Словотвір сучасної української мови.
Морфологічний спосіб словотворення**

Студент повинен знати:

1. Словотвір – самостійний розділ мовознавства.
2. Місце і роль словотвору в сучасній лінгвістиці.
3. Поняття про словотвірну деривацію у контексті лексичної та синтаксичної деривації.
4. Зв'язок словотвору з іншими мовознавчими дисциплінами: синтаксисом, лексикологією, морфологією та ін.
5. Похідне слово – як основна одиниця словотвору. Ознаки похідного слова.
6. Мотивація і похідність – базові поняття словотвору.
7. Системність словотвірного рівня мови. Поняття словотвірного типу, словотвірної моделі, словотвірної категорії.
8. Словотвірна база і похідне слово. Поняття про твірну (мотивуючу) основу.
9. Явище подвійної мотивації.

- 10.Словотвірне значення слова. Семантична перифраза.
- 11.Способи словотворення.
- 12.Класифікація способів словотворення.
- 13.Морфологічний спосіб словотворення – загальна характеристика.
- 14.Особливості афіксального словотворення.
- 15.Специфіка безафіксного словотворення.
16. Словотвірний аналіз слова.
- 17.Афіксальні різновиди іменникового словотворення.
- 18.Продуктивні та малопродуктивні типи творення іменників.
- 19.Словотвірні типи іменників на позначення назв осіб та неістот.
- 20.Словотвір іменників зі значенням збірності та речовинності.
- 21.Словотвір іменників зі значенням суб'єктивної оцінки та ін.
- 22.Безафіксне творення іменників.
- 23.Продуктивні типи творення складних іменників.
- 24.Іменники, утворені усиченням основи твірного слова.
- 25.Абревіація. Типи абревіації.
- 26.Словотворення іменників-неологізмів,-оказіоналізмів.
- 27.Продуктивні та непродуктивні типи творення прикметників морфологічним способом.
- 28.Особливості творення якісних, відносних та присвійних прикметників.
- 29.Продуктивні типи творення складних прикметників.
- 30.Продуктивні й непродуктивні типи творення дієслів морфологічним способом.
- 31.Префіксальний словотвір дієслів: особливості мотиваційних відношень. Словотвірні значення дієслівних префіксів.
- 32.Специфіка словотвірної мотивації відіменникових дієслів.
- 33.Дієслова, мотивовані прикметниками, числівниками, займенниками, прислівниками та вигуками.
- 34.Особливості творення прислівників, числівників, займенників морфологічним способом.

Студент повинен вміти:

1. Формулювати визначення основних одиниць словотвору.
2. Розмежовувати похідні й непохідні слова.
3. Встановлювати зв'язки між похідними словами і твірною базою, виділяти твірну основу в похідних одиницях, виокремлювати словотвірні форманти.

4. Розмежовувати способи словотворення (морфологічний і неморфологічні).
5. Встановлювати спосіб творення слів, зокрема розмежовувати афіксальне та безафіксне творення похідних морфологічним способом.
6. Здійснювати словотвірний аналіз слів.

Теоретичний блок завдань

Завдання 1. У сучасному українському мовознавстві словотвір розглядають, як:

- а) частину морфології;***
- б) самостійну галузь мовознавства;***
- в) частину ономазіології;***
- г) частину синтаксису;***
- д) складову галузь морфеміки.***

Завдання 2. Кого вважають фундатором української дериватологічної школи?

- 1. І. І. Ковалика.***
- 2. Н. Ф. Клименко.***
- 3. О. О. Потебню.***
- 4. В. І. Сімовича.***
- 5. І. Р. Вихованця.***

Завдання 3. Продовжіть визначення: словотвір – це

- а) розділ мовознавчої науки, який вивчає процес творення слів, його механізм, (правила, способи, моделі), словотвірну структуру слова і словотвірну систему мови;***
- б) одна з частин граматичної будови мови, яка охоплює граматичні класи слів (частини мови), граматичні категорії цих частин мови та їхні форми, а також менші за слово одиниці (власне морфеми, аналітичні морфеми й слова-морфеми) для вираження морфологічних і синтаксичних значень;***
- в) розділ мовознавства, що вивчає зв'язки між фонологією і морфологією, тобто використання фонологічних засобів у словозміні й словотворенні;***
- г) вчення про значущі частини слова, про будову, структуру слова;***

- д) вчення, пов'язане з вивченням природи, закономірностей і типів мовного позначення елементів дійсності.

Завдання 4. Із поданих тверджень визначте три правильних. Відповідь обґрунтуйте, навівши приклади.

- А. Зв'язок словотвору з лексикологією виявляється в тому, що слова (як лексичні одиниці) становлять основну словотвірну базу в процесі деривації.
- Б. Зв'язок словотвору з морфемікою виявляється в тому, що поява аломорфів зумовлює виникнення нових лексичних одиниць.
- В. Зв'язок словотвору з синтаксисом виявляється в тому, що при словотворенні подібно до синтаксису між твірними компонентами існують зв'язки сурядності чи підрядності.
- Г. Зв'язок словотвору з фонетикою виявляється в тому, що фонема виступає одним зі словотворчих засобів.
- Ґ. Зв'язок словотвору з морфологією виявляється в тому, що внаслідок словотворення з'являються слова певної частини мови з відповідними морфологічними ознаками.
- Д. Зв'язок словотвору з морфологією виявляється в тому, що внаслідок словозміни чи дієвідмінювання виникають нові лексичні одиниці.

Завдання 5. Із поданих ознак випишіть лише такі, що властиві явищу синтаксичної деривації.

- 1. Лексичне значення твірного і похідного слів залишається незмінним.
- 2. Лексичне значення похідного слова суттєво відрізняється від лексичного значення твірного слова.
- 3. Похідні і твірні слова можуть належати як до різних частин мови, так і до однієї.
- 4. Похідні відрізняються від твірних слів лише приналежністю до іншої частини мови.
- 5. До синтаксичних дериватів належать слова (іменники, прикметники, прислівники, дієслова) із суфіксами та префіксами суб'єктивної оцінки.
- 6. До синтаксичних дериватів належать іменники зі значенням абстрактної дії, утворені від відповідних дієслів.
- 7. До синтаксичних дериватів належать прикметники зі значенням неповноти ознаки.

8. До синтаксичних дериватів належать прикметники зі значенням загального неконкретизованого відношення, утворені від відповідних іменників.

Завдання 6. *Твірна основа слова – це*

- а) така частина слова, яка разом із флексією (або без неї) формує цілісне слово;
- б) частина твірного слова, яка повторюється у складі співвідносного з ним похідного слова і мотивує (пояснює) його значення;
- в) основа, в складі якої, крім кореневої морфеми, виділяють один чи кілька словотвірних афіксів і яка мотивується через семантично-словотвірні зв'язки з іншими словами того самого кореня;
- г) така подільна основа з відносно прозорою або й стертою внутрішньою формою, корінь якої втратив ознаки вільної морфеми, тобто втратив здатність вживатися самостійно без службових морфем;
- г) така основа, що має у своїй структурі лише одну морфему – корінь.

Завдання 7. *В українській мові словотвірними формантами можуть бути:*

- а) тільки афікси (префікси, суфікси, конфікси, постфікси, флексії);
- б) афікси і поєднання основ слів;
- в) афікси, зміна семантики слів, перехід слова з однієї частини мови в іншу, зрощення компонентів словосполучення, складання основ і слів;
- г) афікси, наголос, перехід слова з однієї частини мови в іншу, зрощення компонентів словосполучення;
- г) афікси, словосполучення, фразеологізми, повнозначні слова, службові слова, прийменниково-іменникові сполуки.

Завдання 8. *Визначте ознаки похідного слова (виберіть кілька правильних відповідей).*

- 1. Наявність твірної бази.
- 2. До складу похідного слова входить твірна основа, яка повністю збігається з твірним словом.
- 3. Значення похідного слова завжди може бути витлумачене через зв'язок із твірною базою.
- 4. Для встановлення словотвірної похідності слова достатньо лише структурних зв'язків із твірним словом.

5. Між похідним словом і твірною базою існують найменші формальні та смислові відмінності.
6. Похідні слова можуть утворюватися без словотвірних засобів.
7. Наявність словотвірних засобів (формантів).
8. Похідне слово і твірне слово тотожні за значенням.

Завдання 9. Яке з поданих визначень розкриває суть поняття «словотвірна мотивація».

- А. Це відношення між двома однокореновими словами, значення одного з яких або визначається за допомогою значення іншого, або повністю збігається зі значенням іншого в усіх формах, крім частиномовного.
- Б. Це формально-семантична схема побудови похідних слів певного способу словотворення, мотивованих словами тої чи іншої частини мови, які мають одне й те саме словотвірне значення.
- В. Це особливим чином організована сукупність похідних слів мови.
- Г. Це група спільнокоренових слів, організована за принципом послідовної похідності від вихідної ланки до кінцевої.
- Д. Це сукупність похідних слів зі спільним словотвірним значенням, вираженим певним комплексом словотвірних засобів.

Завдання 10. Під морфологічним способом творення слів розуміють:

- а) творення нових слів за допомогою приєднання афіксальних морфем до твірної бази (окремо або в комплексі);
- б) творення похідних слів внаслідок зміни значення вихідного слова, що призводить до появи нової лексичної одиниці;
- в) зрощення колишніх часто вживаних словосполучень в одне слово;
- г) перехід слів із однієї частини мови в іншу;
- д) різновид деривації, який реалізується втратою власною назвою здатності називати лише один предмет з ряду однорідних і набуття нею здатності до узагальнення.

Завдання 11. Осново- і словоскладання – це різновиди:

- а) афіксального типу морфологічного способу;
- б) безафіксного типу морфологічного способу;
- в) лексико-семантичного способу словотворення;
- г) морфолого-синтаксичного способу словотворення;

г) лексико-синтаксичного способу словотрення.

Завдання 12. Конфіксальним різновидом морфологічного способу в українській мові творяться:

- а) тільки іменники;
- б) тільки іменники і прикметники;
- в) іменники, прикметники, дієслова і прислівники;
- г) числівники і займенники;
- г) іменники і займенники.

Відповідь обґрунтуйте, навівши приклади.

Завдання 13. Скорочення словосполучень до початкових елементів слів в одне слово, поєднання скорочених основ, скорочених і повних основ, а також творення простого похідного слова шляхом довільного скорочення твірної одиниці називається:

- а) основоскладанням;
- б) усіченням (регресією);
- в) аббревіацією;
- г) словоскладанням;
- г) зрощенням.

Відповідь обґрунтуйте, навівши приклади.

Завдання 14. Іменники в українській мові суфіксальним різновидом морфологічного способу творяться:

- а) тільки від іменникових основ;
- б) тільки від прикметникових основ;
- в) від іменникових, прикметникових, дієслівних, числівникових основ;
- г) від іменникових, прикметникових, дієслівних, займенникових основ;
- г) від займенникових та вигуків основ.

Завдання 15. Постфіксальним різновидом морфологічного способу в українській мові творяться:

- а) тільки дієслова;
- б) займенники;

- в) дієслова і прислівники;
- г) дієслова, займенники і прислівники;
- г) дієслова, іменники, займенники і прислівники.

Відповідь обґрунтуйте, навівши приклади.

Практичний блок завдань

Завдання 1. *Визначте, у якому рядку словотвірною базою поданих похідних слів виступає: а) усе твірне слово; б) фразеологічна одиниця; в) сполучення слів.*

Відповідь обґрунтуйте, подавши до кожного слова у правильній відповіді твірну базу.

1. Предобрий, вискочити, заварити, завузький, наступити.
2. Втішати, досита, безстрашний, завзятий, преподобний.
3. Кисло-солодкий, водолаз, літературно-науковий, медико-педагогічний, електропила.
4. Водолазний, літописець, півстоліття, літературознавець, напильник.
5. Байдикувати, здибитися, спантеличитися, чоломкатися, теревенити.
6. Допанькатися, запинатися, уплітати, розплющити, спустошити.

Завдання 2. *Визначте рядок, у якому співвідношення слів становить поєднання твірного і похідного:*

- а) випускати – випуск; реальний – реальність; розсипати – розсипатися; стомлений – стомлено; зародити – зародок;
- б) стріляти – стрільба; хороший – хороше; нещасливий – нещастя; тихо – затишний; засоромлений – засоромлено;
- в) пускати – випуск; реалізм – реальність; сипати – розсипатися; стомитися – стомлено; заклопотаний – заклопотано;
- г) тихий – затишний; дух – дихання; три – втретє; рухати – ворухитися; закохати – закохатися;
- д) ідея – ідейний; квартира – квартирант; насолодитися – насолода; смішний – насміхатися; дійти – одійти.

Завдання 3. *Визначте рядок, у якому всі іменники утворені конфіксальним різновидом морфологічного способу:*

- а) перелісок, суцвіття, узголів'я, прибережжя, підвіконня;

- б) підгірок, півфінал, міжбрів'я, перенісся, передача;
- в) перевірка, підвіска, перевезення, об'єднання, пролісок;
- г) обмеження, узлісся, ошийок, звичка, сузір'я;
- д) оволодіти, виспатися, озброюватися, опромінювати, поскаржитися.

Завдання 4. Подані дієслова розподіліть на чотири групи:
 1) суфіксальне творення дієслів; 2) суфіксально-постфіксальне словотворення дієслів; 3) префіксально-суфіксально-постфіксальне творення дієслів;
 4) префіксально-постфіксальне творення.

До кожного деривата подайте твірне слово.

Жалкувати, брататися, прибіднитися, боронувати, іронізувати, гніздитися, змилюватися, гордитися, наслухатися, прокашлятися, веселити, ахати, гордитися, прощатися, викати, злетітися, рубцюватися, дзенькати, оміщанюватися, женихатися, перестукуватися, вложатися, гомоніти, двоїти, призвичаїтися, розлютуватися.

Завдання 5. Із поданих речень випишіть прислівники, утворені морфологічним способом. Вкажіть різновид морфологічного словотворення, подайте твірне слово.
 Відповідь оформіть у вигляді таблиці.

А	Б	В	Г	Д

- А. Нерадо(1) якось(2) хлопчик(3) Ішов(4) і боязливо(5) озирався(6), А дівчинка(7) невпинно(8) щебетала(9), додаючи(10) товаришу(11) відваги(12) (Іван Франко).
- Б. Стали(1) мірять(2) – ні, не йде(3)! Тут(4) замного(5), там(6) замало(7), Вшир(8) не хочуть(9) вздовж(10) не стало(11), бо тут ліпше(12), там худе(13) (Іван Франко).
- В. Вставай(1), доню(2), раненько(3), роби(4) в полі(5) добре-предобренько(6), люби(7) мужа(8) миленько(9), щоб (10) було(11) жити(12) добресенько (Народна пісня).
- Г. Закувала(1) та сива(2) зозуля(3) Вранці-рано(4) на зорі(5) (П. Ніщинський).
- Г. Сам(1) я(2) винен(3), що небо(4) не відповіда(5) мені(6)! Колись(7) було(8) інакше(9), та пропало(10) (Іван Франко).

Завдання 6. З-поміж поданих прикметників випишіть лише такі, що утворилися від іменникових основ, вкажіть твірне слово, спосіб творення.

Білявий, трухлявий, соковитий, дірявий, в'язкий, гнучкий, батьківський, грибний, жартівливий, водянистий, безмежний, трансконтинентальний, позачерговий, безвусий, супермодний, всенародний, придорожний, псевдоісторичний, відприкметниковий, вчорашній, темний-темний, післягрозовий, фізико-математичний, міжпарламентський, Ольжин, Гордіїв, непролазний.

Завдання 7. Визначте, у якому рядку всі композити-прикметники утворилися на основі іменниково-прикметникових словосполучень.

1. Сухофрукти, життєстверджуючий, дієтотерапевтичний, політико-економічний, морально-етичний.
2. Високоавторитетний, приватновласницький, західнослов'янський, мовностилістичний, зовнішньополітичний.
3. Мотороскладальний, морозостійкий, мікрохвильовий, квітково-декоративний, зуболікувальний.
4. Високогірний, масложировий, всесвітньоісторичний, картоскладальний, зовнішньоторговельний.
5. Давньоримський, далекозорий, густоволокнистий, землеудобрювальний, гострослів'я.

Завдання 8 Із поданих речень випишіть слова, утворені за такими моделями:

- 1) «іменникова основа + -ечк-»;
2) «прикметникова основа + -иц(я)»; 3) «дієслівна основа + -енн(я)»; 4) «іменникова основа + -к(а)»;
5) «прикметникова основа + -о-».

Відповідь доповніть власними прикладами (3–4).

I. – Божечку, які гарні Чернівці! – у захопленні схрещує Дарка руки на грудях.

А над усе, над писані верхи Метрополії, над кам'яниці з червоними, мов мухомори, над ці зелені гори й долини, над те все – ця безмеж простору, що її ніколи не відчуєш на долах, ця безпосередня близькість людини з небом. І зелень, і синява неба, простір без меж, і Бог десь так близько (Ірина Вільде).

II. Снігом віконечко наше забило... Завірюха... як-то нашим серед шляху? Ростіть скоріш, хлоп'ята, на підмогу татусеві. І матері нема щось довго з річки. Ростіть, ростіть, дівчаточка! Добре сидіти в теплому запічку за

старими головами... А як я осталась на світі малою сиротиною – всякої нужди дознала. Як-то, Боже мій, давня давнина, а коротенький час дівоцький наче мені вчора змигнувсь... [...] А багатирка була Марусина мати з діда-прадіда: у неї в сітлиці під столом були закопані ще якісь пилявські гроші, то сподівались гульні на всю Гетьманщину (Пантелеймон Куліш).

ІІІ. Зубчаста скала, що різко від червоно-золотистого неба відрисовувалася, прикувала мій взір. Там царював дуб великан. [...] Тепер вже все здавлене. Понура тьма відречення облягла бажання, і вони завмерли. Більше як рік минув з того часу, і ніяка згадка, ніяке слово від нього не відсвіжило їх (Ольга Кобилянська).

Завдання 9. *Визначте, у якому рядку всі аббревіатури ініціальні (буквенні).*

- А.** ТСН, ЗУНР, ООН, ПТУ, ЧНУ.
- Б.** Нацбанк, облвно, мінфін, мін'юст, райуно.
- В.** УПА, БЮТ, вуз, ДАІ, СУМ.
- Г.** УНР, СБУ, АТС, МНС, ПДВ.
- Д.** Власкор, ГЕС, КамАЗ, ЗМІ, СОТ.

Завдання 10. *Зробіть словотвірний аналіз поданих слів.*

Щирість, УПА, облдержадміністрація, двомовність, архієпископ, який-небудь.

Модуль 3. Неморфологічні способи словотворення.

Структурно-системна організація словотвору української мови

Контрольна робота № 1

Тема: Неморфологічні способи словотвору

Студент повинен знати:

1. Принципи розмежування морфологічного та неморфологічних способів словотворення.
2. Неморфологічні способи словотворення: загальна характеристика.
3. Морфолого-синтаксичний спосіб неморфологічного словотворення.

4. Різновиди морфолого-синтаксичного способу: субстантивація, ад'єктивація, адвербіалізація, прономіналізація, препозитивація та ін.
5. Субстантивація, типи субстантивації: повна і часткова.
6. Лексико-синтаксичний спосіб неморфологічного словотворення.
7. Лексико-семантичний спосіб словотворення.
8. Особливості творення прислівників, числівників та іменників лексико-синтаксичним способом.
9. Ономасіологічний аспект лексико-семантичного словотворення: апелятивація, онімізація.
10. Лексико-семантичний спосіб і поява слів-омонімів.

Студент повинен вміти:

1. Розмежовувати слова, утворені морфологічним способом та неморфологічними способами.
2. Давати характеристику морфолого-синтаксичного, лексико-синтаксичного, лексико-семантичного способів словотворення: встановлювати словотвірну базу та словотвірний формант.
3. Визначати різновиди морфолого-синтаксичного способу словотворення.
4. Встановлювати явища апелятивації й онімізації.
5. Робити словотвірний аналіз слів, утворених неморфологічними способами словотворення.

Теоретичний блок завдань

Завдання 1. *Із поданих формулювань виберіть такі, що вказують на принципи розмежування морфологічного й неморфологічних способів словотворення. (Виберіть кілька правильних відповідей).*

- А. Відмінність мотиваційної бази похідних слів.
- Б. Різні співвідношення діахронічного і синхронного аспектів, у межах яких можуть розглядатися похідні слова.
- В. Використання різних службових афіксів.
- Г. Використання зовсім різних словотвірних формантів.
- Д. Усі похідні слова можуть бути описані на рівні словотвірних типів.

Завдання 2. До неморфологічних способів словотворення належать (виберіть кілька правильних відповідей):

- 1) усічення;
- 2) основоскладання;
- 3) конверсія (морфолого-синтаксичний спосіб);
- 4) юкстапозиція;
- 5) аббревіація;
- 6) лексико-семантичний спосіб;
- 7) зрощення (лексико-синтаксичний спосіб).

Завдання 3. При морфолого-синтаксичному способі словотворення словотворчим засобом виступає:

- 1) зміна лексичного значення твірного слова;
- 2) зрощення компонентів словосполучення;
- 3) скорочення твірних слів;
- 4) поєднання кількох слів;
- 5) парадигма слова.

Завдання 4. Онімизація – це різновид:

- 1) морфологічного способу;
- 2) безафіксного словотворення;
- 3) морфолого-синтаксичного способу;
- 4) лексико-семантичного способу;
- 5) лексико-синтаксичного способу.

Завдання 5. Визначте три правильних відповіді.

- А. Субстантивуватися можуть практично всі частини мови, при цьому субстантивація може мати як словотвірний, так і стилістичний характер.
- Б. Субстантивуватися можуть лише прикметники, дієприкметники, дієприслівники і прислівники.
- В. Усі субстантивовані слова зберігають здатність змінюватися за родами.
- Г. Усі субстантивовані слова можуть вживатися і в ролі іменника, і в ролі іншої частини мови.
- Д. Субстантивовані слова відмінюються за прикметниковим типом.
- Е. Субстантивація – це найбільш продуктивний різновид морфолого-синтаксичного способу словотворення. Це явище засвідчене вже в пам'ятках давньої літератури.

Завдання 6. В українській мові адвербіалізовуватися можуть
(виберіть кілька правильних відповідей):

- 1) форми О. в. одн. іменників зі значенням способу дії;
- 2) форми Р. в. одн. іменників з прийменника й без прийменників;
- 3) прийменниково-відмінкові форми іменників, прикметників, числівників, займенників;
- 4) дієслівні форми;
- 5) форми О. в. одн. прикметників;
- 6) форми непрямих відмінків числівників без прийменників;
- 7) іменники у формі множини;
- 8) частки й вигуки.

Завдання 7. Встановіть відповідність.

1. Субстантивація.	1. Перехід у числівники
2. Ад'єктивація.	2. Перехід у прислівники.
3. Адвербіалізація.	3. Перехід у частки.
4. Проніміналізація.	4. Перехід у займенники.
5. Нумералізація.	5. Перехід у прикметники.
6. Препозитивація.	6. Перехід в іменники.
7. Партикуляція.	7. Перехід у прийменники.
8. Кон'юнкціоналізація.	8. Перехід у сполучники.
9. Інтер'єктивація.	9. Перехід у вигуки

Завдання 8. Творення похідних слів на базі синтаксично вільного словосполучення, компоненти якого зливаються (зростаються) в єдину цілісну лексичну одиницю без жодних формально-граматичних змін, називається:

- 1) морфолого-синтаксичним способом словотворення;
- 2) основоскладанням;
- 3) лексико-синтаксичним способом;
- 4) словоскладанням;
- 5) лексико-семантичним способом.

Завдання 9. Визначте, які ознаки властиві лексико-семантичному способу словотворення (виберіть кілька правильних відповідей).
Відповідь обґрунтуйте, навівши приклади.

1. Перехід слів із однієї частини мови в іншу.
2. Поєднання кількох основ в одне слово.

3. Звукова оболонка твірного слова залишається незмінною, набуваючи при цьому нового значення.
4. Словотвірним формантом виступає парадигма слова.
5. Словотвірним формантом виступає зрощення компонентів словосполучення.
6. Словотвірним формантом виступає зміна семантики.
7. Таким способом творяться числівники (наприклад, від 200 до 900).
8. Внаслідок цього способу з'являються слова-омоніми.
9. При цьому способі власні назви можуть переходити у загальні й навпаки.
10. При цьому способі прикметники, дієприкметники переходять в іменники.

Практичний блок завдань

Завдання 1. Розподіліть слова на дві групи: 1) такі, що утворилися морфологічним способом; 2) такі, що утворилися неморфологічними способами, вкажіть різновиди.

Восени, багатенько, тихо-тихо, зозла, гуртом, насамкінець, ледве-ледве, насамперед, позаторік, рясно, мимоволі, втридорога, по-осінньому, близько, рису, військово-морський, запанібрата, вищезазначений, світло-зелений, вічнозелений.

Завдання 2. Визначте, які слова в поданих реченнях утворилися внаслідок субстантивації. Відповідь подайте у вигляді таблиць, зазначте явище повної чи часткової субстантивації.

А	Б	В	Г	Ґ

- А. Покуштувавши(1) солодкого(2), поживляйтеся(3) гірким(4) (Марко Вовчок).
- Б. Оружжя(1) видобули(2) нечестиві(3), натягли(4) лука(5) свого(6), щоби(7) постріляти(8) нищого(9) і вбогого(10), заколоти(11) праведних(12) серцем(13) (Поучення Володимира Мономаха).
- В. Сей(1) звичай(2) був(3) не тільки(4) між(5) товариством(6) і знайомими(7), а й між чужими(8) (О. Стороженко).
- Г. Бачать(1) люде(2) і Бог(3) з неба(4), на подушне(5) грошей(6) треба(7) (за А. Чубинським).

Г. Але(1) не звертайте(2) не це «кажи»(3) ніякої(4) уваги(5) (О. Вишня).

Завдання 3. *Визначте рядок, у якому: а) всі прислівники утворилися внаслідок адвербіалізації; б) всі прислівники утворилися лексико-синтаксичним способом.*

1. Довго-довго, ароматно, вволю, досхочу, часом.
2. Втридорога, повсякчас, натщесерце, стрімголов, сьогодні.
3. Видимо-невидимо, всього-на-всього, післязавтра, додому, будь-де.
4. Зовсім, галопом, затемна, утроє, сторчака.
5. Боком, дзигую, смерком, надвоє, хороше, чесно.
6. Запанібрата, торік, позаторік, воднораз, власноручно.

Завдання 4. *Із поданих речень, де це можливо, выпишіть службові слова, утворені такими різновидами морфолого-синтаксичного способу, як препозитивація, кон'юнкціоналізація, інтер'єктивізація, партикуляція.*

1. По весні 1663 року двоє подорожніх верхи на добрих конях, ізближались до Києва з Білогородського шляху. 2. Один був молодий собі козак, збройний, як за війни. 3. От тоді-то Черевань доскочив собі незчисленного скарбу да й після війни сів хутором коло Києва. 4. Кругом обняла його річка з зеленими плавами, лозами й очеретами. 5. У нього здавна була охота до бджоли; так тепер певно вже пасічникує. 6. Як уже не перегороджували степові дороги своїми заставами, щоб не пустити нікого з України на Запорожжє, та де ж? 7. Кругом стін полиці, а на тих полицях срібні, золоті, кришталеві кубки... і всяка посудина, що то на війні поздобувано. 8. Ох лишечко! – заквилила мати. – Що ж оце ти сказав, мій синочку? 9. Покинувши дочці своє поранне коло печі, сіла сердешна мати кінець столу да так же то гірко почала плакати, що й старе запорозьке серце трохи пом'якшало. 10. Так-то усе те лихо минулось, мов приснилось (П. Куліш).

Завдання 5. *Із поданими словами складіть словосполучення або речення так, щоб вони в одному випадку виступали прикметниками, а в іншому – дієприкметниками. Поясніть, у чому полягає особливість явища ад'єктивізації.*

Квашений, битий, печений, вчений, вигнутий, відкритий, вибраний.

Завдання 6. Поясніть, яким способом утворилися подані слова. Сформулюйте, які значення вони можуть мати, виступаючи власними чи загальними назвами (І.); словами-омонімами (ІІ.).

І. Галіфе, ампер, рентген, МПП «Трембіта», МПП «Світанок», газета «Доба», Заєць (прізвище) Каменярь (псевдонім).

ІІ. Лисичка, мушка, бабка, сват, жереб, лава.

Завдання 7. Зробіть словотвірний аналіз поданих слів.

Учотирьох, зодчий, долілиць, дев'яносто, карбівничий, сімдесят; смажена картопля парувала на столі; стала в полі при битій дорозі; Варивода, Горицвіт; про хворих потрібно турбуватися; дзвоники(квіти); Надія(ім'я); Бусел(прізвище); їзовий, передовсім.

Контрольна робота № 2

Тема: Системна організація словотвірного рівня

Студент повинен знати:

1. Системність словотвірних процесів.
2. Словотвірна модель.
3. Словотвірний тип, ознаки словотвірного типу, класифікація словотвірних типів.
4. Словотвірна категорія.
5. Комплексні одиниці словотвору, загальна характеристика.
6. Словотвірна пара.
7. Словотвірний ланцюг.
8. Словотвірна парадигма.
9. Словотвірне гніздо: ознаки словотвірного гнізда, його структура.

Студент повинен вміти:

1. Встановлювати приналежність слів до певних словотвірних моделей, типів, категорій.
2. Самостійно добирати лексичні одиниці, що належать до одного словотвірного типу чи однієї словотвірної моделі й категорії.
3. Розрізняти мутаційні, модифікаційні й транспозиційні словотвірні типи.

4. Компонувати слова у словотвірні пари, ланцюги, парадигми і гнізда.
5. Самостійно добирати слова, що можуть утворювати словотвірну пару, ланцюг, парадигму чи гніздо.

Теоретичний блок завдань

Завдання 1. Які з поданих ознак властиві для словотвірного типу?

1. Тотожність частиномовної приналежності твірних слів.
2. Тотожність частиномовної приналежності похідних слів.
3. Наявність спільного кореня.
4. Наявність тієї самої твірної основи.
5. Спільність словотвірного значення.
6. Твірне і похідне слово обов'язково мають належати до різних частин мови.
7. Спільність словотвірного засобу (форманта).
8. Спільне словотвірне значення, яке виражається комплексом різних словотвірних засобів.

Завдання 2. Словотвірні типи, в яких похідні слова характеризуються іншим, порівняно з твірним словом, значенням, називаються:

- 1) модифікаційними;
- 2) транспозиційними;
- 3) мутаційними;
- 4) продуктивними;
- 5) непродуктивними.

Завдання 3. Встановіть, у якому рядку подано визначення словотвірної моделі.

- А. Це схема структурної будови похідних слів, яким властива спільність частини мови твірних слів і тотожність афікса.
- Б. Це формально-семантична схема побудови похідних слів певного способу словотворення, мотивованих словами тої чи іншої частини мови, які мають той самий словотвірний формант і одне й те саме словотвірне значення.

- В.** Це сукупність похідних слів, які мають одну й ту саму твірну основу і знаходяться на одному ступені словотворення.
- Г.** Це сукупність однокорених слів, упорядкованих відношеннями похідності.
- І.** Це група словотвірних типів, які об'єднуються спільністю словотвірного значення.

Завдання 4. Установіть відповідність.

1. Транспозиційний словотвірний тип.	1. Словотвірний тип, у якому частина мови похідного слова збігається з частиною мови твірного слова.
2 Нетранспозиційний словотвірний тип.	2. Словотвірний тип, у якому похідні слова означають лише різного типу видозміни значення твірних слів.
3. Модифікаційний словотвірний тип.	3. Словотвірний тип, у якому частина мови похідного слова збігається з частиною мови твірного.
4. Мутаційний словотвірний тип.	4. Словотвірний тип, у якому похідні слова характеризуються іншим, порівняно з твірними словами, значенням.

Завдання 5. Для якої комплексної словотвірної одиниці властива така ознака: «Кожен наступний член відрізняється від попереднього на один словотвірний крок»?

1. Для словотвірного гнізда.
2. Для словотвірного ланцюга.
3. Для словотвірної парадигми.

Відповідь обґрунтуйте, навівши приклади.

Практичний блок завдань

Завдання 1. Із поданої сукупності слів випишіть тільки такі, що належать до однієї словотвірної категорії. Сформулюйте словотвірне значення виписаних слів.

Чернівчанка, дворянин, вірменин, львів'янин, молдованин, іспанець, рум'янець, росіянин, імператриця, німець, селянин, крикунець, полтавчанка, француз, крикуха, дівчина, італієць, рецептура, поляк, чех, писарчук, казах, хвастун, словак, романіст.

Завдання 2. *Визначте, у якому рядку всі слова належать до одного словотвірного типу. Відповідь обґрунтуйте.*

- А. Ковалиха, лісничиха, головиха, жених, лебедиха.
- Б. Колосіти, рясніти, дубіти, старіти, весніти.
- В. Заставка, зупинка, зачіска, збірка, зв'язка.
- Г. Косьба, служба, лічба, молотьба, верба.
- Ґ. Контрастність, життєвість, заздрість, засмученість, совість.

Завдання 3. *Визначте, у якому рядку подано слова, що належать до одного нетранспозиційного мутаційного словотвірного типу.*

- А. Відгомін, відлупцювати, відколоти, відбігти, відбудувати.
- Б. Радист, тракторист, бульдозерист, гітарист, фінансист.
- В. Борошнистий, голосистий, звивистий, іскристий, зеленистий.
- Г. Оберт, обрис, обшук, окис, опік.
- Ґ. Передмістя, передмова, передбачення, передача, передгір'я.

Завдання 4. *У якому рядку послідовність слів становить словотвірний ланцюг?*

- А. Босий→босяк→босячка→босенький→босо.
- Б. Великий→величати→звеличати→звеличання→возвеличення.
- В. Вінець→вінчати→увінчати→розвінчати→обвінчати.
- Г. Малювати→маляр→малюнок→малярство→малярський.
- Ґ. Межа→обмежити→обмежений→необмежений→необмежено.

Завдання 5. *У якому рядку подана сукупність слів може становити словотвірну парадигму. Запишіть її.*

- А. Заснути, сон, сонько, сонний, сонливий, сонник, безсоння, безсонний.
- Б. Точити, точитися, точило, точильник, точильниця, виточити, заточувальний, виточування.
- В. Частувати, частуватися, частування, почастунок, почастувати, почастуватися, частунок, начастуватися.

- Г. Ясність, ясно, яснити, ясний, ясенький, ясенько, прояснити, прояснішати.
Г. Матінка, матір, мати, праматір, матусенька, праматеринський, по-материнському, материнство.

Завдання 6. *Визначте, які зв'язки у словотвірному гнізді подано неправильно. Відповідь обґрунтуйте, навівши правильні словотвірні пари.*

Писати →(1) → писаний →(2) писанка → (3) писанкар
→ (4) писанкарка
→ (5) писаночка
→ (6) писанковий
→(7) писар →(8) писарчук
→(9) писариха
→(10) письмо →(11) писання →(12) писаннячко
→(13) письмовий →(14) письмово

Завдання 7. *Подану сукупність слів згрупуйте у словотвірне гніздо.*

Колосся, колос, заколоситися, поколоситися, виколоситися,
виколошуватися, колоситися, колосисто, колосистість, колосистий,
колосочок, колосинка, колосок, колосина.

Навчальне видання

**Морфеміка і словотвір
сучасної української літературної мови**

Контрольні завдання

Укладач: ***Гуцуляк Тетяна Євгенівна***, кандидат філологічних наук, доцент.

Відповідальний за випуск: ***Гуйванюк Ніна Василівна***, доктор
філологічних наук, професор.

Технічний редактор: ***Клим Ірина Гаврилівна***

Свідоцтво про державну реєстрацію
ДК № 891 від 08.04.2002 р.

Підписано до друку 08.10.2007. Формат 60 x 84/16.
Папір офсетний. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 2,4. Обл.-вид. арк. 2,6.
Зам. 425. Тираж 100.
Друкарня видавництва „Рута” Чернівецького національного університету
58012, Чернівці, вул. Коцюбинського, 2.